

« Қостанай әлеуметтік – техникалық колледж» мекемесі
Учреждение « Костанайский социально – технический колледж»

Бекітемін, утврждаю:
ҚӨТК директоры, директор КСТК:
Пуркина А.С.
2015 ж.г.

Шығармашылық және зерттеу жұмыстарын құрастыруға әдістемелік нұсқаулар

Методические рекомендации по составлению творческих и исследовательских заданий

Копия	Код	Издание	Разработал	Согласовал	Согласовал
	МР КСТК 32-15	второе	Тулкубаева К.И. <i>[Signature]</i>	Ахметова Ж.Н.	Уразова Л.И. <i>[Signature]</i>

Қостанай қ.
г.Қостанай

ӘН ҚӨТК 32-15 Шығармашылық және зерттеу жұмыстарын құрастыруға әдістемелік нұсқаулар
МР КСТК 32-15 Методические рекомендации по составлению творческих и исследовательских заданий

1. Творческие задания

1.1. Объем творческих заданий.

Воспитание творческих качеств личности возможно лишь в том случае, если на уроках и воспитательных занятиях преобладают творческие задания. Педагогу необходимо самому оценить объем творческих заданий на каждом уроке и воспитательном занятии. При этом следует иметь в виду, что недопустимо увеличение количества творческих заданий на уроках, если учащиеся не умеют их выполнять. Процесс увеличения количества творческих заданий должен носить постепенный характер: усвоили учащиеся правила выполнения творческих заданий определенного вида соответственно увеличивается их количество. И ещё один немаловажный аспект. Увеличение объема творческих заданий не предполагает отказа от репродуктивных заданий. Но объем репродуктивных заданий должен быть уменьшен ровно до того количества, которое необходимо для формирования представлений и знаний у учащихся. Причем это количество для разных групп и учащихся будет разным.

1.2. Система творческих заданий.

В психологии доказано, что личность обладает творческим мышлением, если способна выполнять следующие группы логических операций: комбинировать информацию, определять причинно-следственные связи, планировать и выполнять практическую деятельность.

Развитие творческого мышления в педагогическом процессе обеспечивается в том случае, если по каждой теме учащиеся выполняют систему творческих заданий - комплекты творческих заданий по каждой из вышеперечисленных групп логических операций с помощью специальных методов. Обучение учащихся применению этих методов, как в прямом, так и в комбинированном виде и составляет сущность развития творческого мышления.

Группа творческих заданий на комбинирование информации включает в себя следующие виды заданий:

- выделение главного в тексте;
- сравнение;
- систематизация информации;
- изменение информации;
- дополнение информации;
- объединение текстов и заданий;
- самостоятельное составление текстов и заданий;
- исправление ошибок.

Группа творческих заданий на определение причинно-следственных связей включает в себя следующие виды заданий:

- определение причин;
- доказательство;
- опровержение;

- определение закономерности;
- определение новой функции;
- определение связей между элементами системы;
- определение новых структурных элементов системы.

Группа творческих заданий на планирование и выполнение практических действий включает в себя следующие виды заданий:

- составление плана выполнения задания;
- планирование и проведение наблюдений, измерений и экспериментов;
- прогнозирование развития системы;
- анализ плана выполнения деятельности.

1.3. Исследовательские задания.

Исследовательские задания - это творческие задания, при выполнении которых проводится теоретическое и (или) экспериментальное исследование проблемы.

Исследовательские задания являются логическим продолжением творческих заданий по теме, их выполнение закрепляет основные знания и умения в форме научных убеждений в сознании учащихся. Творческие задания формируют познавательные качества личности, исследовательские — созидательные качества. При выполнении исследовательских заданий учащиеся создают элементы объективно новых знаний (новых для всех), тогда как при выполнении учебных творческих заданий создаются элементы субъективно новых знаний (новых для себя).

Научное исследование предполагает развитие исследуемой системы одной или несколькими путями: комбинирование структурных элементов для получения новой полезной функции, изменение одного из элементов, создание нового элемента в системе, выделение одного из элементов в самостоятельную систему, объединение одной или нескольких систем.

2. Примеры исследовательских заданий.

2.1. Комбинирование элементов системы для получения новой функции.

Проведите анализ основных событий в истории Казахского ханства и объясните причины их возникновения, последствия для развития общества, а также связи между ними.

2.2. Изменение одного или нескольких элементов системы для получения новой функции (нескольких).

Какие изменения в обществе необходимо было провести для сохранения Казахского ханства?

2.3. Введение элемента (нескольких) в систему для получения новой функции.

Предложите необходимые, по вашему мнению, меры для постепенной отмены ханской власти.

2.4. Выделение элемента из системы и преобразование его в самостоятельную систему.

Выберите одно из основных направлений культуры - науку, искусство, литературу,

религию из истории Казахстана. Составьте описание достижений Казахстана в этом направлении.

2.5. Объединение одной или нескольких систем.

Проведите изучение архивных материалов в области казахской культуры второй половины 19 века. Составьте описание достижений и проблем культуры этого периода.

Примечание: Исследовательские задания могут использоваться для изучения целой темы, отдельных уроков по теме, как зачетные работы по теме.

Исследовательские задания выполняются по следующему плану:

- постановка проблемы;
- составление плана работы;
- анализ литературы и теоретическое решение проблемы;
- опытная проверка решений проблем (имитационные игры, дискуссии, независимые характеристики)
- составление выводов и оформление работы.

3. Изучение темы в процессе исследовательской работы.

- 3.1. На первом уроке по теме формулируется проблема - исследовательское задание. Проблема исследования разделяется на отдельные вопросы-темы уроков.
- 3.2. Каждый урок начинается с актуализации проблемы исследования и вопроса, который является темой урока и частью проблемы. Изучаются основные теоретические материалы, выполняются репродуктивные, творческие и практические задания. В конце каждого урока проводится анализ результатов работы в сравнении с планом проведения исследования.
- 3.3. На последнем уроке по теме подводятся итоги выполнения исследовательского задания.

4. Урок - исследовательская работа.

- 4.1. Формируется проблема исследования — тема урока. Проблема исследования разделяется на отдельные вопросы - план работы по её решению.
- 4.2. Планируются задания - репродуктивные, творческие и практические по каждому вопросу. Определяются правила оформления работы.
- 4.3. Определяются формы и методы работы учащихся, необходимые учебные пособия и оборудование.
- 4.1. В конце урока проводится анализ результатов решения проблемы.

1. Шығармашылық тапсырмалар

1.1. Шығармашылық тапсырмалар көлемі.

Сабақтар мен тәрбиелік сағаттарда шығармашылық тапсырмалар басым болған жағдайда ғана жеке тұлғада шығармашылық қабілет тәрбиелеу мүмкін. Педагог өзінің әр сабағында және тәрбие сағатында шығармашылық тапсырмалар көлемін өзі бағалап отыруы керек. Алайда егер оқушылар берілген шығармашылық тапсырмаларды орындай алмаса, сабақтарда тапсырма санын көбейтуге орын берілмейді. Шығармашылық тапсырмалар санын көбейту процесі бірте-бірте болып отыруы керек: оқушылар белгілі бір шығармашылық тапсырманың орындау ережесін игергеннен кейін оған сәйкес оның саны да көбейе түседі. Және тағы да бір есте сақтайтын жайт. Шығармашылық тапсырмалар көлемінің көбеюі репродуктивті тапсырмалардан бас тарту деген сөз емес. Бірақ репродуктивті тапсырмалар көлемі оқушылардың бойында белгілі бір білім мен дағдылардың қалыптасуына дейін азаю тиіс. Және оның саны әр топта және әр оқушыда әр түрлі болуы мүмкін.

1.2. Шығармашылық тапсырмалардың жүйесі.

Жантану ғылымында егер тұлғада логикалық операциялар орындауға: ақпаратты араластыру, себеп-салдар байланысын анықтау, жоспарлау және практикалық жұмыс жасау сияқты қабілеті болса, тұлға шығармашылық ойлауға қабілетті екені дәлелденген. Шығармашылық ойлау қабілетті педагогикалық процессте дамыту оқушылар әр тақырып бойынша шығармашылық тапсырмалар кешенін- шығармашылық тапсырмалар жүйесін жоғарыда айтылған логикалық операциялар тобының ішінен арнайы әдістер арқылы орындайтын жағдайда қамтамасыз етіледі. Оқушыларды осы әдістерді жеке дара да, араластыра да қолдана білуге үйрету шығармашылық ойлауға қабілетін дамытудың мәні болып табылады.

Ақпарат алмастыруда шығармашылық тапсырмалар тобы мынаны қамтиды:

- мәтінде негізгісін бөлу;
- салыстыру;
- ақпаратты жүйелеу;
- ақпаратты толықтыру;
- мәтіндер мен тапсырмаларды біріктіру;
- өз бетімен мәтіндер мен тапсырмалар құру;
- қателерді түзеу.

Себеп-салдар байланысын анықтауда шығармашылық тапсырмалар тобы мынаны қамтиды:

- себебін анықтау;
- дәлелдеме;
- жоққа шығару;
- заңдылықты анықтау;

- жаңа міндетті анықтау;
- жүйенің элементтері арасындағы байланысты анықтау;
- жүйенің жаңа құрылымдық элементтерін анықтау.

Практикалық жұмыстарды жоспарлау мен жасауда шығармашылық тапсырмалар тобы мынаны қамтиды:

- тапсырманы орындау жоспарын құру;
- бақылауларды, өлшеулерді және эксперименттерді жоспарлау және өткізу;
- жүйенің дамуын болжау;
- жұмыстың орындалу жоспарын талдау.

1.3. Зерттеу тапсырмалары

Зерттеу тапсырмалары – бұл оны орындау кезінде мәселенің теориялық және эксперименттік зерттеуі өткізілетін шығармашылық жұмыстар.

Зерттеу тапсырмалары шығармашылық тапсырмалардың тақырыбы бойынша логикалық жалғасы болып табылады, оларды орындау оқушы санасында негізгі білімдер мен дағдылар формасындағы ғылыми сенім түрде қалыптасады.

Шығармашылық тапсырмалар тұлғаның танымдық қасиетін, зерттеу тапсырмалары – жасап шығару қасиеттерін қалыптастырады. Зерттеу тапсырмаларын орындауда оқушылар объективті жаңа білім элементтерін (барлығы үшін жаңа) құрса, оқу шығармашылық тапсырмаларды орындауда субъективті жаңа білім (өзі үшін жаңа) элементтерін құрады.

Ғылыми зерттеу зерттеу жүйесінің дамуын бір немесе бірнеше жолдар арқылы шамалайды: жаңа пайдалы қызмет алу үшін құрылымдық элементтердің құрамдастырылуы, элементтердің біреуін өзгерту, жүйеде жаңа элемент құру, элементтердің бірін жеке бір жүйеге бөліп шығару, бір немесе бірнеше жүйені біріктіру.

2. Зерттеу тапсырмаларының үлгілері.

2.1. Жаңа қызмет алу үшін құрылымдық элементтердің құрамдастырылуы.

Қазақ хандығының тарихындағы негізгі оқиғаларға талдау жасаңыз және олардың шығу себептерін, қоғам дамуының салдарын және олардың өзара байланысын түсіндіріңіз.

2.2. Жаңа қызмет алу үшін элементтердің біреуін немесе бірнешеуін өзгерту.

Қазақ хандығын сақтап қалу үшін қоғамда қандай өзгерістер жасау керек еді?

2.3. Жаңа қызмет алу үшін элементті жүйеге енгізу.

Хан билігін бірте-бірте алып тастау үшін қажетті шараны ұсыныңыз.

2.4. Элементтердің бірін жеке бір жүйеге бөліп шығару

Қазақстан тарихынан мәдениет саласының бір бағытын – ғылымды, өнерді, әдебиетті, дінді таңдаңыз. Қазақстанның осы бағыттағы жеткізген жетістіктерін сипаттаңыз.

2.5. Бір немесе бірнеше жүйені біріктіру.

Облыстың 19 ғасырдың екінші жартысындағы қазақ мәдениетінің мұрағаттық материалдарымен танысып, осы кезеңдегі мәдениеттің жетістіктері мен мәселелеріне сипат беріңіз.

Ескерту: Зерттеу тапсырмалары бүкіл тақырыпты, тақырып бойынша кейбір сабақтарды және тақырып бойынша сынақ жұмыстарын оқып үйренуде қолданылуы мүмкін.

Зерттеу тапсырмалары келесі жоспар бойынша орындалады:

- мәселенің қойылуы;
- жұмыс жоспарын құру;
- әдебиетті талдау және мәселенің теориялық шешімі;
- мәселенің шешімін тәжірбиеде сынап көру (имтациялық ойындар, пікір таласулар, тәуелсіз мінездемелер);
- қорытынды шығару және жұмысты рәсімдеу.

3. Зерттеу жұмыстары кезінде тақырыпты ашу

- 3.1. Алғашқы сабақта тақырып бойынша мәселе –зерттеу тапсырмасы құрылады. Зерттеу мәселесі жеке сұрақтарға-сабақ тақырыптарына бөлінеді.
- 3.2. Әр сабақ зерттеу мәселесінің өзектілігінен және сабақтың тақырыбы, әрі мәселенің бір бөлігі болып табылатын сұрақтардан басталады.Негізгі теориялық материалдар үйретіледі, репродуктивтік, шығармашылық, практикалық тапсырмалар орындалады.Әр сабақтың соңында жұмыстың нәтижесі зерттеу өткізудің жоспарымен салыстыра отырып талданады.
- 3.3. Соңғы сабақта тақырып бойынша зерттеу тапсырмаларының орындалу қорытындысы шығарылады.

4. Сабақ – зерттеу жұмысы

- 4.1. Сабақтың тақырыбы -зерттеу мәселесі қалыптастырылады.Зерттеу мәселелесі жеке сұрақтарға-оны шешудің жұмыс жоспарына бөлінеді.
- 4.2. Әр сұрақ бойынша репродуктивтік, шығармашылық, практикалық тапсырмалар жоспарланады.Жұмысты рәсімдеудің ережелері анықталады.
- 4.3. Оқушылар жұмыстарының формасы мен әдісі, қажетті оқу құралдары, жабдықтар анықталады.
- 4.4. Сабақ соңында мәселені шешудің нәтижелері талданады.